

При наявності зубоясених кишень пацієнту може бути рекомендований інгалятор.

Новим напрямком у лікуванні галітозу є застосування гомеопатичних препаратів. Фірма «Heel» випускає різні антигомотоксичні препарати, які призначаються пацієнтам із різною етіологією стоматодисодії.

Основним біологічним антигомотоксичним препаратом для терапії запаху з рота є «Arnica-Injeel» (+ forte) – 1 раз на добу по 1 ампулі внутрішньом'язово, підшкірно або у формі «питтєвих ампул» протягом місяця.

Профілактика галітозу.

Для підтримки свіжості подиху пацієнта можна рекомендувати:

Освіжуючі ополіскувачі для порожнини рота, що не містять алкоголю;

Зубні пасти з пероксидом карбаміду, які мають здатність виділяти вільний кисень, що запобігає розмноженню анаеробів;

Засоби, що містять ментол та /або ефірні олії, наприклад, жувальні гумки без цукру («Орбіт»).

У профілактиці галітозу особливе місце займає стимуляція слиновиділення. Дуже часто виникнення неприємного запаху пов'язано зі зниженням рівня секреції слини та недостатньою зволоженістю слизових оболонок порожнини рота. Слина механічно змиває бактерії з зубів і розчиняє сірчані сполуки, що викликають неприємний запах, а також сприяє зволоженню порожнини рота. Ефективність застосування жувальної гумки для профілактики та лікування галітозу клінічно підтверджено.

Рациональне харчування також знижує ризик виникнення галітозу, завдяки обмеженню надходження легко ферментативних вуглеводів, вживання в їжу достатньої кількості клітковини, свіжих овочів, фруктів і зелені.

Таким чином, комплексне лікування запальних захворювань пародонту обов'язково повинно включати заходи, що забезпечують ліквідацію неприємного запаху з ротової порожнини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пародонтит /Под ред. Проф. Л.А. Дмитриевой.-М.: МЕД пресс-информ, 2007.- 504с.
2. Петрушанко Т.О. Клінічні та інформаційні аспекти галітозу в майбутніх лікарів і можливості його корекції/ Т.О. Петрушанко, Н.В. Іленко, Н.М. Іленко//Современная стоматология.-2009.-№3.-С.79-82.
3. Figueiredo L.S., Rosetti E.P., Marcantonio E.Jr., Marcantonio R.A., Salvador S.L. The relationship of oral malodor in patients with or without periodontal disease // J.Periodontol.-2002.-№73(11).-P.1338-1342.
4. Masahiro Yoneda et.al. Oral malodor associated with internal resorption /J. of Oral Science.-2006.- №2.-Vol.48.-P.89-92.

В.П. КРУПСЬКИЙ, Т.М.ЯЩУК

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ШВИДКІСНИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ 8-10 РОКІВ НА УРОКАХ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Робота присвячена аналізу та узагальненню сучасних даних про розвиток прудкості на уроках фізичної культури та контролю змін показників прудкості учнів 8-10 класів

Ключові слова: швидкість, сенситивний період, прудкість

Робота посвящена аналізу и обобщению современных данных о развитии быстроты на уроках физической культуры и контроля изменений показателей быстроты учащихся 8-10 классов

Ключевые слова: скорость, сенситивный период, быстрота

The article gives to analysis and generalization of data on modern development prudkosti lessons of physical culture and control changes of prudkosti students grades 8-10

Key words: speed, sensitive period, quickness

Актуальність. Пріоритетними напрямками розвитку сучасної системи фізичного виховання учнівської молоді є удосконалення усіх її основ, із метою ефективного вирішення оздоровчих, виховних та освітніх завдань. Особливого значення у цьому зв'язку набувають дослідження спрямовані на розробку ініціативних технологій виховання та навчання підростаючого покоління. Повною мірою іде стосується і проблеми удосконалення процесу фізичної підготовки школярів, а саме в питаннях, вибору адекватних засобів та методів розвитку рухових здібностей, які б якомога повніше відповідали індивідуальному фізичному стану дітей та підлітків різних вікових груп.

Важливе місце в цьому процесі належить розвитку швидкості. За даними ряду авторів (ДША' Донатос, 1997, Матвеев Л.П., 1991, (1997, Волков В.В., 1980) високу чутливість до розвитку ШВИДКОСТІ (більше, ніж в два рази), мають діти у віці 8-10 років. Розвиток різних проявів швидкісних якостей у школярів відбувається нерівномірно. Так під час розвитку швидкості рухової реакції найбільші темпи приросту спостерігаються в 9 - 12 років. Заняття фізичними вправами в цьому віці не супроводжуються збільшенням швидкості рухів. Темпи зростання швидкості рухів збільшується до 13 - 14 років (Шиян Б.М., 2003, Матвеев Л.П., 1991 та ін.). Однак у літературних джерелах з фізичної культури нами не знайдено матеріалів про показники розвитку швидкості учнями на уроках фізичної культури.

У нашій роботі ми намагаємося проаналізувати й узагальнити сучасні дані про засоби розвитку швидкості на уроках фізичної культури і проконтролювати зміни показників в учнів 8-10 років, на уроках фізичної культури.

Мета дослідження. Вдосконалення методики розвитку швидкості в учнів 8-10 років на уроках фізичної культури з елементами лижного ходу та визначення показників розвитку швидкості в учнів 8-10 років на упродовж навчального року.

Завдання дослідження:

1. Вивчити рівень розвитку швидкісних якостей школярів.
2. Експериментально перевірити ефективність методики розвитку швидкості.

Об'єкт дослідження: Процес навчання на уроках з фізичної культури. **Предмет дослідження:** Засоби та методи розвитку швидкості на уроках фізичної культури з напрямком лижні перегони. **Методи дослідження:**

1. Аналіз літературних джерел. Аналіз документальних матеріалів. Педагогічні спостереження. Педагогічний експеримент. Педагогічне тестування. Математична статистика.

Результати дослідження.

Рухова якість швидкості вимірюється часом виконання рухових дій. Чим менший час, за який виконується певна рухова дія, тим краща її швидкість. Враховуючи той факт, що вік 7-11 років найбільш сприятливий для виховання швидкісних можливостей (Б.М.Шиян., 2003), дуже важливо уже в молодших класах приділяти цій якості належну увагу. Оскільки зростання швидкості у молодших школярів пов'язано, головним чином, зі здатністю до високого темпу рухів (частота кроків під час бігу), то й завдання з розвитку швидкісних можливостей на цьому етапі буде зводитись до сприяння розвитку вміння виконувати вправи з високою частотою рухів. У середньому шкільному віці виникає завдання швидкісно-силової підготовки поряд з високим темпом виконання вправ.

Найпоширенішим тестом контролю швидкісної підготовленості школярів є пробігання дистанції 30 метрів з максимальною швидкістю з ходу. При використанні цієї вправи ми уникаємо впливу техніки володіння низьким стартом, і кожен учень має можливість продемонструвати швидкісні можливості у "чистому вигляді".

У шкільному уроці фізичної культури швидкісні вправи необхідно проводити до настання втоми, протягом та на початку основної частини уроку. Не виключене проведення ігор та естафет і в кінці уроку, але за умови, що попередні вправи не дуже втомили дітей.

Протягом навчального року швидкісні вправи плануються як із обов'язкового матеріалу шкільної програми, так і з допоміжного. Вони повинні знайти своє місце не лише на уроках фізичної культури, але й під час проведення організованих перерв, змагань у класах та між класами, в заняттях груп продовженого дня, груп загальної фізичної підготовки, домашніх завдань тощо.

У молодших класах швидкісні вправи необхідно включати в усі уроки незалежно від змісту. Це пояснюється необхідністю максимально використати *сенситивний* період для забезпечення розвитку швидкісних можливостей. Якщо цього не зробити, то компенсувати втрачене у старшому віці буде дуже важко, та й неможливо.

Великим резервом у вихованні швидкісних якостей у молодших школярів може бути їх самодіяльна ігрова діяльність (дворові ігри та хокей, стрибки та метання, народні ігри та розваги), що також можуть з успіхом служити справі розвитку фізичних якостей і швидкості в першу чергу. Вчитель фізичної культури повинен навчати дітей ігор, прищеплювати любов і вміння самостійно займатись фізичними вправами.

У другій чверті, зазвичай, плануються переважно вправи з акробатики, гімнастики та елементи боротьби, тобто вправи з вираженою силовою спрямованістю, що позитивно впливає і на розвиток швидкості. Але цілком виправдане використання в цих уроках ігор та естафет і спеціальних швидкісно-силових вправ. Це можуть бути серії стрибків із скакалкою, стрибки через гімнастичну лаву, стрибки в глибину тощо.

У третій чверті на уроках лижної підготовки умов для розвитку швидкісних якостей значно менше. Компенсувати швидкісні вправи дозволить каток. Організований та самодіяльний хокей вправа дуже корисна для розвитку швидкісних здібностей підлітків та юнаків.

Весняна чверть шкільного навчального року завжди заповнена різного роду змаганнями, прийманням навчальних нормативів та складанням Державних тестів і нормативів фізичної підготовленості. Змагання з їх високим емоційним рівнем є могутнім засобом для прояву максимальних швидкісних якостей кожного учасника, а отже і їх розвитку.

Для учнів тренувальних груп (Ванджура В., 2002) початкового навчання (10-11 років) застосовуються такі тести:

Тест на швидкість - біг 30 метрів з високого старту.

Тест на швидкісну витривалість - біг 3 x 30 метрів з високого старту з інтервалом відпочинку 20 с. Швидкісну витривалість визначають за сумою трьох пробіжок.

Тест на техніку ведення м'яча - 30 м з обведенням 4-х стійок і удар по воротах.

В даній роботі проводилось дослідження швидкості в двох її основних проявах - це стартова і дистанційна швидкість. Дослідження проводились на групі школярів на уроці (контрольна група - КГ), та групі учнів котрі займаються в позаурочний час (експериментальна група - ЕГ).

Наша робота впродовж 2009-2010 рр дослідження полягала в оптимізації швидкісних методик на уроках з учнями 9-10 років (КГ), та на додаткових заняттях (ЕГ) з групою в позаурочний час. Тому, основним завданням даної роботи було:

- підібрати оптимальні швидкісні методики для тестування школярів;
- впродовж досліджуваного річного циклу запропонувати і за акцентувати увагу на даних методиках;
- протестувати обрані методики на розвиток швидкості у контрольні періоди у порівнянні КГ і ЕГ.

Пам'ятаємо, що невисокий вміст АТФ у м'язах (0,25-0,40%) від їх ваги, висока швидкість витрат (всього запасу АТФ вистачає на декілька сильних скорочень), втрата м'язами здатності до скорочення і розслаблення при значному зниженні концентрації АТФ висуває високі вимоги до процесів, що забезпечують поповнення її запасів. Під впливом тренування ненабагато підвищується загальний вміст АТФ у м'язах, але в розрахунку на одиницю ваги він залишається постійним. Підвищення м'язової працездатності, яке

відбувається з розвитком натренованості, обумовлене в першу чергу удосконаленням процесів, які відновлюють запас АТФ у м'язах.

Процеси, які здійснюють ресинтез АТФ, можуть бути охарактеризовані за допомогою декількох показників: максимальної потужності, метаболічної ємності, енергетичної ефективності.

Під **максимальною потужністю** процесу розуміють найбільшу кількість енергії, яка може бути отримана для ресинтезу АТФ в цьому процесі за одиницю часу.

В енергозабезпеченні будь-якої м'язової роботи беруть участь як правило, всі основні реакції ресинтезу АТФ (креатинфосфокіназна, міокіназна, гліколітична, окислювально-фосфорильовальна), але співвідношення між ними при виконанні різних фізичних навантажень різне. Слід визначити те коло фізичних навантажень, в яких кожний із способів ресинтезу АТФ відіграє важливу роль у залежності від зон відносної потужності (максимальної, субмаксимальної, великої та помірної).

Що стосується показника, який визначається у даній роботі (фосфор неорганічний), то необхідно звернути увагу на його значення в оцінці швидкості включення креатинфосфатного механізму енергозабезпечення.

Креатинфосфатний (алактатний) механізм енергозабезпечення включається першим на шляху поповнення запасів АТФ і полягає в наступному. Креатин-фосфат м'язів перефосфорильовується із АДФ, що веде до утворення АТФ і нагромадження креатину та креатиніну, надлишок яких виводиться з організму. Реакція відбувається за схемою:

Пряме спостереження за змінами креатин-фосфату в м'язах є ускладнене з міркувань методичного характеру, але опосередковано про них можна судити за динамікою екскреції креатиніну. Запаси креатин-фосфату у м'язах незначні (до 1% м'язової маси), але за потужністю цей механізм ресинтезу АТФ є найвищий. Саме це пояснює його домінуючу роль в енергозабезпеченні всієї бистроті.

Поповнення запасів АТФ при виконанні швидкісних вправ відбувається спочатку креатинфосфокіназним шляхом, пізніше - за рахунок гліколізу чи глікогенолізу (Дж.Уілмор, Д.Костилл, 1997, Р.Мохан, 2001). Ці механізми ресинтезу АТФ характеризуються високою потужністю і рухливістю, а тому включаються першочергово. Це, очевидно, спонукало до того, що швидкісні вправи у заняттях, зазвичай, виконують на початку тренування. Така тренувальна програма може сприяти розвитку "швидкісного бар'єру" жорсткого стереотипу, який важко долається і гальмує ріст швидкісних можливостей спортсмена (В.Заціорський, 1970., В.Платонов, 1997).

Екскреція фосфору неорганічного і креатиніну в контрольній групі була досить високою на момент контрольних педагогічних тестувань швидкості впродовж навчального року. Це вказує на те, що покращення швидкості на дистанції дітей експериментальної групи, відбулось за умов оптимальних витрат енергетичних ресурсів.

Виходячи із завдання оперативного контролю саме тут вимірюється і оцінюється рівень термінових адаптаційних змін біохімічних інгредієнтів у відповідь на одну або декілька вправ в межах одного тренувального заняття або на навантаження впродовж нього. В основі критеріїв оцінки лежить співставлення зареєстрованих біохімічних даних з нормою реакції, яка визначається індивідуально. Пізніше біохімічні зсуви порівнюють зі спортивним результатом. Так скажімо, якщо в результаті виконання роботи, спрямованої на удосконалення швидкості, показники лактату, тренуванням знижуються, то це вказує на економізацію витрат енергозабезпечуючих ресурсів. Це може послужити сигналом про перехід до навантажуючого уроку, як за обсягом, так і за інтенсивністю. Цікаво, що сам спортивний результат при цьому може не змінюватися. Проте з часом він покращується. Це пояснюється тим, що реакція організму на рівні органів і систем є повільніша, ніж на рівні молекул. В цьому і полягає одна із переваг біохімічного моніторингу перед фізіологічним. На нашу думку, біохімічне втручання діагностує реальний стан навантаженості дитячого організму і встановлює енергетичну ціну витрачених зусиль. Крім того, це дає можливість

Протягом навчального року швидкісні вправи плануються як із обов'язкового матеріалу шкільної програми, так і з допоміжного. Вони повинні знайти своє місце не лише на уроках фізичної культури, але й під час проведення організованих перерв, змагань у класах та між класами, в заняттях груп продовженого дня, груп загальної фізичної підготовки, домашніх завдань тощо.

У молодших класах швидкісні вправи необхідно включати в усі уроки незалежно від змісту. Це пояснюється необхідністю максимально використати *сенситивний* період для забезпечення розвитку швидкісних можливостей. Якщо цього не зробити, то компенсувати втрачене у старшому віці буде дуже важко, та й неможливо.

Великим резервом у вихованні швидкісних якостей у молодших школярів може бути їх самодіяльна ігрова діяльність (дворові ігри та хокей, стрибки та метання, народні ігри та розваги), що також можуть з успіхом служити справі розвитку фізичних якостей і швидкості в першу чергу. Вчитель фізичної культури повинен навчати дітей ігор, прищеплювати любов і вміння самостійно займатись фізичними вправами.

У другій чверті, зазвичай, плануються переважно вправи з акробатики, гімнастики та елементи боротьби, тобто вправи з вираженою силовою спрямованістю, що позитивно впливає і на розвиток швидкості. Але цілком виправдане використання в цих уроках ігор та естафет і спеціальних швидкісно-силових вправ. Це можуть бути серії стрибків із скакалкою, стрибки через гімнастичну лаву, стрибки в глибину тощо.

У третій чверті на уроках лижної підготовки умов для розвитку швидкісних якостей значно менше. Компенсувати швидкісні вправи дозволить каток. Організований та самодіяльний хокей вправа дуже корисна для розвитку швидкісних здібностей підлітків та юнаків.

Весняна чверть шкільного навчального року завжди заповнена різного роду змаганнями, прийманням навчальних нормативів та складанням Державних тестів і нормативів фізичної підготовленості. Змагання з їх високим емоційним рівнем є могутнім засобом для прояву максимальних швидкісних якостей кожного учасника, а отже і їх розвитку.

Для учнів тренувальних груп (Ванджура В., 2002) початкового навчання (10-11 років) застосовуються такі тести:

Тест на швидкість - біг 30 метрів з високого старту.

Тест на швидкісну витривалість - біг 3 x 30 метрів з високого старту з інтервалом відпочинку 20 с. Швидкісну витривалість визначають за сумою трьох пробіжок.

Тест на техніку ведення м'яча - 30 м з обведенням 4-х стійок і удар по воротах.

В даній роботі проводилось дослідження швидкості в двох її основних проявах - це стартова і дистанційна швидкість. Дослідження проводились на групі школярів на уроці (контрольна група - КГ), та групі учнів котрі займаються в позаурочний час (експериментальна група - ЕГ).

Наша робота впродовж 2009-2010 рр дослідження полягала в оптимізації швидкісних методик на уроках з учнями 9-10 років (КГ), та на додаткових заняттях (ЕГ) з групою в позаурочний час. Тому, основним завданням даної роботи було:

- підібрати оптимальні швидкісні методики для тестування школярів;
- впродовж досліджуваного річного циклу запропонувати і за акцентувати увагу на даних методиках;
- протестувати обрані методики на розвиток швидкості у контрольні періоди у порівнянні КГ і ЕГ.

Пам'ятаємо, що невисокий вміст АТФ у м'язах (0,25-0,40%) від їх ваги, висока швидкість витрат (всього запасу АТФ вистачає на декілька сильних скорочень), втрата м'язами здатності до скорочення і розслаблення при значному зниженні концентрації АТФ висуває високі вимоги до процесів, що забезпечують поповнення її запасів. Під впливом тренування ненабагато підвищується загальний вміст АТФ у м'язах, але в розрахунку на одиницю ваги він залишається постійним. Підвищення м'язової працездатності, яке

відбувається з розвитком натренованості, обумовлене в першу чергу удосконаленням процесів, які відновлюють запас АТФ у м'язах.

Процеси, які здійснюють ресинтез АТФ, можуть бути охарактеризовані за допомогою декількох показників: максимальної потужності, метаболічної ємності, енергетичної ефективності.

Під **максимальною потужністю** процесу розуміють найбільшу кількість енергії, яка може бути отримана для ресинтезу АТФ в цьому процесі за одиницю часу.

В енергозабезпеченні будь-якої м'язової роботи беруть участь як правило, всі основні реакції ресинтезу АТФ (креатинфосфокіназна, міокіназна, гліколітична, окислювально-фосфорильовальна), але співвідношення між ними при виконанні різних фізичних навантажень різне. Слід визначити те коло фізичних навантажень, в яких кожний із способів ресинтезу АТФ відіграє важливу роль у залежності від зон відносної потужності (максимальної, субмаксимальної, великої та помірної).

Що стосується показника, який визначається у даній роботі (фосфор неорганічний), то необхідно звернути увагу на його значення в оцінці швидкості включення креатинфосфатного механізму енергозабезпечення.

Креатинфосфатний (алактатний) механізм енергозабезпечення включається першим на шляху поповнення запасів АТФ і полягає в наступному. Креатин-фосфат м'язів перефосфорильовується із АДФ, що веде до утворення АТФ і нагромадження креатину та креатиніну, надлишок яких виводиться з організму. Реакція відбувається за схемою:

Пряме спостереження за змінами креатин-фосфату в м'язах є ускладнене з міркувань методичного характеру, але опосередковано про них можна судити за динамікою екскреції креатиніну. Запаси креатин-фосфату у м'язах незначні (до 1% м'язової маси), але за потужністю цей механізм ресинтезу АТФ є найвищий. Саме це пояснює його домінуючу роль в енергозабезпеченні всієї бистроті.

Поповнення запасів АТФ при виконанні швидкісних вправ відбувається спочатку креатинфосфокіназним шляхом, пізніше - за рахунок гліколізу чи глікогенолізу (Дж.Уїлмор, Д.Костилл, 1997, Р.Мохан, 2001). Ці механізми ресинтезу АТФ характеризуються високою потужністю і рухливістю, а тому включаються першочергово. Це, очевидно, спонукало до того, що швидкісні вправи у заняттях, зазвичай, виконують на початку тренування. Така тренувальна програма може сприяти розвитку "швидкісного бар'єру" жорсткого стереотипу, який важко долається і гальмує ріст швидкісних можливостей спортсмена (В.Заціорський, 1970., В.Платонов, 1997).

Екскреція фосфору неорганічного і креатиніну в контрольній групі була досить високою на момент контрольних педагогічних тестувань швидкості впродовж навчального року. Це вказує на те, що покращення швидкості на дистанції дітей експериментальної групи, відбулось за умов оптимальних витрат енергетичних ресурсів.

Виходячи із завдання оперативного контролю саме тут вимірюється і оцінюється рівень термінових адаптаційних змін біохімічних інградієнтів у відповідь на одну або декілька вправ в межах одного тренувального заняття або на навантаження впродовж нього. В основі критеріїв оцінки лежить співставлення зареєстрованих біохімічних даних з нормою реакції, яка визначається індивідуально. Пізніше біохімічні зсуви порівнюють зі спортивним результатом. Так скажімо, якщо в результаті виконання роботи, спрямованої на удосконалення швидкості, показники лактату, тренуванням знижуються, то це вказує на економізацію витрат енергозабезпечуючих ресурсів. Це може послужити сигналом про перехід до навантажуючого уроку, як за обсягом, так і за інтенсивністю. Цікаво, що сам спортивний результат при цьому може не змінюватися. Проте з часом він покращується. Це пояснюється тим, що реакція організму на рівні органів і систем є повільніша, ніж на рівні молекул. В цьому і полягає одна із переваг біохімічного моніторингу перед фізіологічним. На нашу думку, біохімічне втручання діагностує реальний стан звантаженості дитячого організму і встановлює енергетичну ціну витрачених зусиль. Крім того, це дає можливість

2. Найефективніші методики для прояву швидкості: біг 10 м і 30 м.

У молодших класах швидкісні вправи необхідно включати в усі уроки незалежно від змісту. Це пояснюється необхідністю максимально використати *сенситивний* період для забезпечення розвитку швидкісних можливостей.

Якщо цього не зробити, то компенсувати втрачене у старшому віці буде дуже важко, та й неможливо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вильчковский Э.С. Физическая культура детей дошкольного возраста. - К.: Здоров'я, 1979.-232с.

2. Герцик М.С., Вацеба О.М. Вступ до спеціальності в галузі виховання і спорту. - Л. Українські технології. 2003.

3. Линець М.М Основні методики розвитку рухових якостей: Навч. Посіб. Для фізкультурних вузів.-Л: Штабар. - 1997.- С. 111-142

4. Мохан Р., Глессон М., Гринхофф П. Биохимия мышечной деятельности и физической тренировки. - К.: Олимпийская литература, 2001.

5. Столітенко В.В., Воробей Г.В. Фізичне виховання молодших школярів: Навч. Посіб.- К.: ШЗМІ, 1997.-140 с

6. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Підруч. Для студ. Вищих навч. Закладів, фізичного виховання і спорту. -. Тернопіль. -2000

Ю.М. ОХРИМЕНКО

ДАВНІ ШПИТАЛІ ЛЬВОВА

Стаття розповідає про середньовічні шпиталі Львова

Ключові слова: шпиталь, Львів, убогі

Статья рассказывает о средневековых госпиталях Львова

Ключевые слова: госпиталь, Львов, убогие

The article tells about the medieval hospital of Lviv

Key words: Hospital, Lviv, wretched

Давні шпиталі Львова були радше притулком для убогих, ніж лікувальними закладами у сучасному розумінні. Термін походить від латинського „hospitalis”, тобто притулок для прочан. Перші госпіталі, саме у такому розумінні, виникли в Єрусалимі після його завоювання хрестоносцями у XII ст. Відтак, рицарі-госпітальєри (до речі, конкуренти тамплієрів) не були медиками, як би це міг подумати сучасний читач. Просто вони опікувалися прочанами, які поспішали до гробу Господнього. Дещо пізніше шпиталі (госпіталі) почали виникати і у Європі в якості притулків для убогих. Шпиталі не були позбавлені й медичної опіки, але головним їх завданням залишалося надання засобів для життя своїм підопічним.

При тодішньому об'ємі медичної допомоги не було сенсу створювати спеціальні заклади лікувального характеру. Лікування, у тому числі й хірургічні втручання, відбувалося у домі хворого. Принагідно зазначимо, що тодішні лікарі, як стан високошановний, не робили операцій, чи кровопускань. Ці низькі обов'язки покладалися на хірургів та цирульників – одного з найбільш упосліджених цехів. Принаймні у Львові члени цього цеху не допускалися до виборних міських посад. Але й до нього не так просто було потрапити. Нецеховим хірургам у 1612 році загрожував штраф 200 дукатів. Українці (русини) не могли бути ні аптекарями, ні хірургами. Щойно у 1713 році вони отримали це право після більш, ніж столітньої судової тяганини.